
Vuoden 2027 talousarviokehityksen antaminen

KH 15.06.2026 § 135
75/02.02.00/2026

1) Taustaa edellisvuosilta ja kuluvan vuoden 2026 tilanne

Kokemäen kaupungin vuoden 2025 tilinpäätös oli 307 tuhatta euroa ylijäämäinen ja sen myötä kaupungin taseessa ollut 6,85 M€:n ylijäämä kasvoi. Kumulatiivisen ylijäämän suuruus on nyt 7,16 M€. Ylijäämän syntymiseen ovat vaikuttaneet olennaisesti valtion toimenpiteet kuntatalouden turvaamiseksi koronapandemian aikaan vuosina 2020–2022 sekä vuoden 2023 alussa tilitetty verohännät, jolloin tilitettiin vuoden 2022 veroja vanhoilla veroprosenteilla/jako-osuuksilla. Kaupungin toimintamenojen maltillinen kehittyminen vuosina 2020–2024 on myös omalta osaltaan vaikuttanut kumulatiivisen ylijäämän syntymiseen. Vuonna 2025 toteutui kertaluontoisia myyntivoittoja, jotka paransivat vuoden 2025 tulosta.

Kuluvan vuoden talousarvio on laadittu siten, että tulos olisi noin 1,51 M€ alijäämäinen. Toukokuussa hyväksytyjen talousarviomuutosten jälkeen tulosennuste on noin 1,13 M€ alijäämäinen. Kaupungin tytäryhtiön kiinteistösaakeyhtiö Hakatienkartanon kertaluontoisten kustannusvaikutusten jälkeen tilikauden alijäämä painunee 1,8 M€:oon vuonna 2026. Ennuste on laadittu toteutuman 1–4/2026 perusteella ja siinä on huomioitu valtionosuuksien tarkentuneet tiedot tammikuulta 2026.

2) Kuntalain määräykset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä kaupungin oma ohje

Kuntalain 110 §:n mukaan ”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kokemäen kaupunginhallitus on omalta osaltaan hyväksynyt seuraavan talousarvion laadintaohjeen.

Hyväksyessään vuoden 2025 tilinpäätöksen kaupunginhallitus lausui seuraavaa:

”Kaupunginhallitus tiedostaa aiempien vuosien tapaan, mitä asukasluvun pitkään jatkunut väheneminen aiheuttaa verotulokertymään samoin kuin sen, että asukasluvun väheneminen edellyttää jatkossa myös toimintakulujen vähentämistä.

Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista useille vuosille kohdistuvien alijäämäisten budjettien laatimista. Lähtökohtana on pidettävä, että alijäämäinen talousarvio laaditaan vain yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kokemäen kaupunki on mukana kahdessa Kokemäen osalta suuressa teollisuushankkeessa; datakeskus ja akkutehdas. Hankkeiden toteutuminen ja edelleen kehittyminen ei ole yksinomaan Kokemäen kaupungista ja sen toiminnasta riippuvainen. Toteutuessaan ne tulevat muuttamaan kaupungin talousarviota olennaisesti. Hankkeiden taloudellisten vaikutusten arvioiminen taloussuunnittelukaudelle on alkuvaiheessa.

Vuoden 2025 alusta lukien kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvoi olennaisesti, kun työmarkkinatuen maksuosuus kasvaa porrastetusti henkilön työttömyysajan pidentyessä. Kunnan rahoitusvastuu laajeni myös kattamaan peruspäivärahaa ja perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Uudistus on ns. kannustava eli kunnan rahoitusvastuu pienenee, jos ja kun työtä vailla oleva henkilö työllistyy nopeasti. TE-uudistuksen toteutuminen ja kunnan rahoitusvastuun määräytyminen sisältävät mahdollisuuksien ohella myös suhteellisen suuria riskejä toimintakustannusten kasvusta.

Tulevat vuodet ovat laaditun talousarvion ja taloussuunnitelmien 2026 - 2028 mukaan alijäämäisiä, joten kaupungissa on aloitettu kestävän talousohjelman valmistelemisen. Kaupunginhallitus ja kaupungin johtoryhmä kokoontuivat asian tiimoilta ensimmäisen kerran tammikuussa 2026. Kestävän talouden ohjelmaa valmistellaan edelleen vuoden 2026 aikana. Tavoitteena on määritellä pitkällä aikavälillä talouden toimintamenot tulojen mukaisiksi siten, että taseen kumulatiivinen ylijäämä säilyy. Kaupunginhallitus tulee ko. tavoitteen saavuttamiseksi/ylläpitämiseksi pidättäytymään suurista taloudellisista riskeistä.

Edellä mainitun kokonaisuuksien lisäksi kaupunginhallitus tulee jatkossa huomioimaan ne taloudelliset riskit, joita sisältyy kaupungin kiinteistöihin. Tällaisia riskejä ovat kiinteistöjen suuri määrä, vajaakäyttö, syntynyt korjausvelka sekä liian korkeat tasearvot. Kaupunginhallitus pitää edelleen tärkeänä, että rakennusten luopumisessa edetään vahvistetun kiinteistöstrategian mukaisesti.

Valtiontalous on velkaantunut vuosien 2020–2025 aikana huomattavasti ja sitä tultaneen lähivuosina sopeuttamaan huomattavasti. Sopeutustoimet todennäköisesti kohdistuvat myös kuntien talouteen. Kokemäen kaupungin taloudenhoidossa tullaan noudattamaan tarkkaavaisuutta ja pidättäytymään ei-välttämättömistä menoista.”

3) Verotulojen ja valtionosuuksien arviointi vuodelle 2027

Verotulojen ja valtionosuuksien oikeamääräinen ja realistinen arviointi on talousarvion laadinnan osalta ensiarvoisen tärkeää, sillä mainitut tulot kattavat 86 % käyttötalouden kaikista toimintakuluista. Sote-uudistuksen jälkeen verotulojen merkitys on yhä kasvanut, ne kattavat yksinomaan noin 70 % käyttötalouden toimintakuluista.

Lautakunnille/osastoille jaettavan menokehityksen suuruus perustuu siten käytännössä verotulojen ja valtionosuuksien määrän arviointiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin.

Laadittu kehys on laskettu olettamalla, että kunnallisvero nostettaisiin 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin vuodelle 2027. Päätöksen mahdollisesta kunnallisveron nostosta tekee kaupunginvaltuusto marraskuun 2026 kokouksessaan. Veronkorotus 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin nostaisi kunnallisverotuloja arviolta 897 000 euroa. Yhden kymmenyksen veroprosentin muutos tarkoittaa noin 125 000 euron muutosta kunnallisverokertymään.

Liitteenä on taulukko, jossa on yksityiskohtaisesti arvioitu verotulojen ja valtionosuuksien laskennalliset määrät. Arviot perustuvat kunnan omiin, Kuntaliiton, eri ennustelaitosten ja verohallinnon ennusteisiin.

4) Toimintatuottojen ja -kulujen arviointia vuodelle 2027

Toimintatuottojen arvioidaan pysyvän pääasiassa vuoden 2026 tasossa. Kehyksessä on huomioitu Satakunnan hyvinvointialueen päätös luopua Risten koulun vuokratiloista vuoden 2027 alusta yhteensä noin 47 000 euroa. Lisäksi valtion toimenpiteet, jolla TE-palvelujen ja kotoutumisen rahoja leikataan yhteensä noin -125 miljoonaa euroa kunnilta, on huomioitu kehyksessä siten että KEHA-keskuksen laskennallisia korvauksia kotoutumisesta on vähennetty noin 30 000 euroa vuodessa.

Vuonna 2025 solmittu kunnallinen virka- ja työehtosopimuksen sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalle 1.5.2025–29.2.2028. Vuonna 2026 yleiskorotus on 2,27 % elokuusta alkaen ja paikallinen järjestelyerä 0,2 % sekä kehittämissuunnitelmaerä 0,4 % lokakuusta 2026 alkaen. Vuonna 2027 yleiskorotus 2,0 % sekä paikalliset erät yhteensä 0,8 % maksetaan jo huhtikuun alusta alkaen. Vuonna 2027 ansiotaso nousee noin 3,9 prosenttia vuoteen 2026 nähden korotusten seurauksena. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (Kevät 2026) mukaan inflaation on arvioitu olevan noin 2,0 % vuonna 2026 ja 1,4 % vuonna 2027 sekä 3 kk euribor noin 2,1 %.

Kokemäen osalta voimassa oleva palkkaratkaisu tarkoittaa vuoden 2027 osalta noin 0,4 M€ kustannusnousua henkilöstömenoissa.

Kaupungin toimintamenoihin on huomioitu teknisellä toimialalla terveyskeskuksen purkukustannusarviosta 125 000 euroa. Kokonaisuudessaan terveyskeskuksen purkukustannusten odotetaan olevan noin kaksinkertaiset huomioituun summaan nähden vuonna 2027. Teknisellä toimialalla toteutuneet kustannukset ovat olleet pienemmät kuin talousarvio vuosina 2025 ja 2024, millä oli vaikutusta lisäävää määrärahaa arvioitaessa.

Kiinteistöstrategian mukaisesti Risten ja Tuomaalan koulujen mahdolliset myynnit on kehyksessä arvioitu tapahtuvan siten, että vuodelle 2027 ei toteudu kiinteistöjen käyttökustannuksia.

TE-uudistuksen ensimmäinen toimintavuosi on kuluva vuosi 2025. Työttömyystilanne on ollut vaikea kuluvana vuonna. Valtiovarainministeriön kevään 2026 talouskatsauksen mukaan työttömyysasteen odotetaan parantuvan valtakunnallisesti ennustetusta 9,8 %:sta 9,4 %:iin vuonna 2027. Kokemäen kaupungin työttömyysaste oli 12,0 % joulukuussa 2025. Alustavan arvion mukaan oletetaan TE-uudistuksen toimintamenojen säilyvän vuoden 2026 tasolla. Valtiovarainministeriö ennustaa työllisyystilanteen kohentuvan loppuvuonna 2026. Toisaalta työttömyyden pitkittyessä kaupungin kustannus kasvaa tietyn raja-arvon ylittyessä. Valtion toimenpiteistä, joilla TE-palveluiden rahoja leikataan, saatane lisätietoa syksyn aikana, sillä alustavissa laskelmissa vuoden 2027 osuuksissa leikkausten kohdennus ei ole vielä tarkentunut.

Kaupungin toimintamenoihin ei ole huomioitu hintojen muutosta, mikä tekee kehyksestä vallitsevassa tilanteessa erittäin tiukan ja haastavan toteuttaa.

Edellä olevat arviot on kaikki huomioitu vuoden tuloslaskelmakehyksessä. Näiden ja erillisessä liitteessä olevien verotulojen ja valtionosuusarvioiden mukaisesti laskettuna vuoden tuloslaskelma-arvio osoittaa noin 0,97 M€ alijäämää.

5) Investoinnit

Talousarviossa 2026 taloussuunnitelmavuodelle 2027 arvioitiin investointitarpeeksi 3,8 miljoonaa euroa. Kokemäen kaupungin investoinnit ovat perusvuositasolla lähtökohtaisesti alle 2,0 miljoonaa euroa, kun palveluverkkoa ei olennaisesti paranneta tai tulevaisuuteen satsata verotulojen kasvattamiseksi. Investointiesityksessä talousarviovuodelle 2027 on syytä noudattaa huolellista harkintaa ja mahdollista karsintaa, jotta kaupungin lainanottotarve ja korkokustannukset pysyvät maltillisina. Kaupunginhallitus antaa nettoinvestoinneille 2,5 M€ kehychen vuodelle 2027.

6) Lautakunnille jaettava kehys

Jotta pidettäisiin kiinni kaupunginhallituksen asettamasta ohjeesta (= Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista alijäämäisten budjettien laatimista suunnittelukaudella), voi toimintakate eli lautakunnille jaettava kehys olla noin 19,15 M€ eli noin 0,53 M€ suurempi kuin muuttuneen talousarvion 2026 toimintakate. Kehys on huomattavan tiukka sillä se ei huomioi inflaation vaikutusta toimintakustannuksiin. Vuoden 2026 tuottojen ei myöskään ole huomioitu kasvavan vuonna 2027. Kehys ei lähtökohtaisesti mahdollista talousarvioylityksiä toimintakauden aikana, jotta alijäämä ei kasva ennakoitua suuremmaksi.

Lisätietoja antaa

Talousjohtaja Johanna Kemell, puh. 040 488 6110.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. hyväksyä esittelytekstin ja liitteen mukaisen vuoden 2027 talousarviokehyyksen perustelut ja laskentatekijät;
2. jakaa osastoille 19,15 M€ kehyyksen (toimintakate);
3. että kehys jaetaan osastoille esitetyssä muodossa, jossa olennaiset muutokset on huomioitu, kuitenkin siten, että kaupungin vuoden 2027 alijäämä olisi 0,97 M€.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti.